FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT PHILIPPE LÉGER

fremsat den 11. januar 1996 *

1. High Court of Justice, Queen's Bench Division, har med de forelagte spørgsmål anmodet Domstolen om endnu en gang at beskæftige sig med reglerne om mælkekvoter.

2. Baggrunden for nærværende præjudicielle forelæggelse er seks separate sager, som er anlagt ved ovennævnte ret til prøvelse af et lige så stort antal afslag fra Ministeriet for Landbrug, Fiskeri og Ernæring (herefter »ministeriet«) på at tildele sagsøgerne mælkekvoter. Efter en kendelse fra den forelæggende ret om frafald af de spørgsmål, som var forelagt i forbindelse med fire af sagerne, besluttede Domstolens præsident imidlertid ved kendelse af 14. december 1994, at sagen skulle slettes, i det omfang den angik parterne i disse sager. På dette stadium i sagens behandling foreligger for Domstolen kun de spørgsmål, som er blevet indbragt i forbindelse med de to endnu verserende hovedsager, nemlig de sager, som er anlagt af henholdsvis H. & R. Ecroyd Holdings Ltd (herefter »Ecroyd Ltd«) og John Ecroyd.

3. Før jeg skitserer de faktiske omstændigheder i disse to sager, finder jeg det hensigtsmæssigt at give en kortfattet oversigt over de fællesskabsretlige regler.

De relevante retsregler

4. Ved forordning (EØF) nr. 804/68 [1] blev der i 1968 indført en fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter. Da situationen på dette markedet fra starten var karakteriseret ved en uligevægt mellem udbud og efterspørgsel, som medførte strukturelle overskud, er fællesskabsreglerne stadig blevet udstedt ud fra et ønske om at bremse væksten i produktionen.

5. Derfor foreskrev forordning (EØF) nr. 1078/77 [2] et antal foranstaltninger med det formål at reducere udbuddet. Der blev bl.a. indført en ordning om tildeling af præmier til landbrugere, som skriftligt gav afkald

* Originalsprog: fransk.

1 — Rådets forordning af 27.6.1968 (EFT 1968 I, s. 169).

2 — Rådets forordning af 17.5.1977 om indførelse af en præmieordning for ikke-markedsføring af mælk og mejeriprodukter og for omstilling af malkekvægsbesætninger (EFT L 131, s. 1).

på at markedsføre mælk og mejeriprodukter i en periode på fem år (herefter »ikke-markedsføringspræmier«).

6. Ved denne forordnings artikel 4 fastsattes beløbet og fremgangsmåden for betaling af disse præmier således:

»Ikke-markedsføringspræmien beregnes i forhold til den mængde af mælk eller af hertil svarende mejeriprodukter, der er leveret af producenten i kalenderåret 1976.

[...]

Et beløb svarende til 50% af præmien udbetales i løbet af de tre første måneder af ikke-markedsføringsperioden.

Restbeløbet udbetales i løbet af det tredje og femte år i to lige store rater hver på 25% af præmien på betingelse af, at modtageren over for de kompetente myndigheder godtgør, at forpligtelserne i artikel 2 er overholdt.«

7. Samme forordnings artikel 6 angik ordningen for overførsler. Enhver, der overtog en landbrugsbedrift, kunne modtage restbeløbet af den præmie, som var tildelt hans forgænger på betingelse af, at han *skriftligt* påtog sig fortsat at opfylde de af hans forgænger indgåede forpligtelser.

8. Det blev i 1984 konstateret, at mælkeproduktionen hårdnakket fortsatte med at stige trods de foranstaltninger, som var blevet indført i 1977. Da der var behov for mere indgribende foranstaltninger, blev den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter ændret grundlæggende, idet der indførtes en ordning om tillægsafgifter, som stadig benævnes »mælkekvoteordningen«.

9. Med artikel 5c i forordning nr. 804/68, som blev indføjet ved artikel 1 i forordning (EØF) nr. 856/84 [3], indførtes en ordning om tillægsafgifter, som skal erlægges af enhver producent eller opkøber af mælk for mængder, der overstiger en individuel årlig referencemængde, benævnt »mælkekvote«. Denne oprindeligt femårige ordning blev i 1988 [4] forlænget til 31. marts 1992. I forbindelse med reformen af den fælles landbrugspolitik traf Rådet i 1992 bestemmelse om

3 — Rådets forordning af 31.3.1984 om ændring af forordning (EØF) nr. 804/68 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter (EFT L 90, s. 10).

4 — Rådets forordning (EØF) nr. 1109/88 af 25.4.1988 om ændring af forordning (EØF) nr. 804/68 om den fælles markedsordning for mælk og mejeriprodukter (EFT L 110, s. 27).

opretholdelse af denne mælkekvoteordning for en periode på otte år.

10. I medfør af samme artikel 5c, stk. 3, kan summen af de referencemængder, der i hver medlemsstat er blevet tildelt de afgiftspligtige personer, ikke overstige en *samlet garantimængde*, som er forskellig for hver medlemsstat, og som svarer til summen af de mængder mælk, der i løbet af kalenderåret 1981 blev leveret til behandlings- eller forarbejdningsvirksomheder for mælk eller andre mejeriprodukter i hver medlemsstat, forhøjet med 1%.

11. De almindelige regler for anvendelse af tillægsafgiften er fastsat i forordning (EØF) nr. 857/84 [5]. For Det Forenede Kongerige blev 1983 lagt til grund ved fastsættelsen af referencemængden.

12. Denne ordning indeholdt ikke nogen mulighed for at tildele en kvote til producenter, som på grund af deltagelse i den midlertidige ordning om ikke-markedsføring i henhold til forordning nr. 1078/77 ikke havde leveret eller solgt mælk i løbet af det referenceår, der var lagt til grund for tildelingen af kvoter (normalt betegnes disse producenter som »Slom-producenter« [6]).

13. Domstolen udtalte i dommene i henholdsvis Mulder-sagen [7] og Von Deetzen-sagen [8], at en sådan ordning — i det omfang, ordningen ikke bestemte, at der tildeltes en referencemængde til Slom-producenter — tilsidesatte den berettigede forventning, som disse producenter kunne have til, at de bestemmelser, som de underkastede sig, havde begrænsede virkninger, hvorfor de måtte erklæres ugyldige.

14. For at efterkomme disse domme udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 764/89 [9], hvorved der blev indføjet en ny artikel 3a i forordning nr. 857/84. Denne artikel foreskrev *foreløbig tildeling af specifikke referencemængder* (almindeligvis kaldet »Slom-kvoter«) til visse kategorier af producenter, som havde deltaget i ikke-markedsføringsordninger, og som opfyldte visse betingelser.

5 — Rådets forordning af 31.3.1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 90, s. 13).

6 — Udtrykket »Slom« stammer fra det nederlandske »slachtofers omschakeling«, der betyder »omstillingsofre«. Forkortelsen SLOM eksisterede allerede i nederlandsk praksis: den hidrører fra »Stopzetting Leveranties en Omschakeling Melk produktie«, som betyder »leveringsophør og omstilling af mælkeproduktion«.

7 — Dom af 28.4.1988, sag 120/86, Sml. s. 2321.

8 — Dom af 28.4.1988, sag 170/86, Sml. s. 2355.

9 — Forordning af 20.3.1989 om ændring af forordning (EØF) nr. 857/84 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 84, s. 2).

15. Denne tildeling af Slom-kvoter var underkastet visse tidsfrister. I medfør af den nye artikel 3a skulle ikke-markedsføringsperioden udløbe efter den 31. december 1983 og ansøgningen være indgivet af producenten inden for en frist på tre måneder at regne fra den 29. marts 1989.

16. Artikel 3a, stk. 2, fastsatte størrelsen af den specifikke referencemængde til 60% af den mælkemængde, som producenten havde leveret i de seneste tolv kalendermåneder inden måneden for indgivelsen af ansøgningen om ikke-markedsføringspræmie, forudsat at producenten ikke havde fortabt retten til præmie (*den såkaldte »60%-regel«*). Denne bestemmelse indeholdt endvidere regler om størrelsen af kvoterne til henholdsvis overdrageren og erhververen i tilfælde af en delvis overdragelse af en bedrift i løbet af en ikke-markedsføringsperiode.

17. I artikel 3a, stk. 3, fastsattes betingelserne for, at tildelingen af en midlertidig særlig referencemængde kunne blive endelig: Produktionen skulle inden to år efter den 29. marts 1989 udgøre 80% af den tildelte kvote, idet producenten i modsat fald fortabte retten til en kvote, der så blev ført tilbage til fællesskabsreserven (*den såkaldte »alt eller intet-regel«*).

18. I henhold til artikel 3a, stk. 1, andet led, var producenter, som ad anden vej havde fået tildelt en kvote i henhold til betingelser fastsat i andre bestemmelser i ordningen om tillægsafgift, imidlertid ikke berettiget til en Slom-kvote (den såkaldte »antikumulationsregel«).

19. Efterfølgende har Domstolen afsagt visse domme, hvorved nogle af disse bestemmelser er blevet fortolket eller kendt ugyldige.

20. I Spagl-sagen [10] og i Pastätter-sagen [11] kendte Domstolen således artikel 3a, stk. 1 og 2, ugyldige, da den fandt, at de indebar en tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning hos de producenter, som havde deltaget i ikke-markedsføringsordningen, eftersom bestemmelserne dels foreskrev, at producenter, hvis ikke-markedsføringsperiode udløb før den 31. december 1983, ikke kunne få tildelt Slom-kvoter, dels indførte 60%-reglen.

21. Dommen af 21. marts 1991 i Rauh-sagen [12] (herefter »Rauh-dommen«) medførte, at ordningen om overførsler blev præciseret. Heri fortolkede Domstolen artikel 3a

10 — Dom af 11.12.1990, sag C-189/89, Sml. I, s. 4539.
11 — Dom af 11.12.1990, sag C-217/89, Sml. I, s. 4585.
12 — Sag C-314/89, Sml. I, s. 1647.

således, at den på de betingelser, som den fastsætter, tillader, at der tildeles en særlig referencemængde til en producent, som har overtaget en bedrift ved arv eller på lignende måde efter udløbet af en ikke-markedsføringsforpligtelse, som overdrageren havde påtaget sig i henhold til forordning nr. 1078/77.

22. Som følge af disse domme udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 1639/91 [13], hvorved reglerne på ny ændredes. I det væsentlige indebærer denne forordning,

— at fristbetingelsen, hvorefter kun producenter, hvis ikke-markedsføringsforpligtelse udløb efter den 31. december 1983, havde ret til en specifik referencemængde, ophæves

— at 60%-reglen ophæves

— at alt eller intet-reglen ophæves (princippet om 80% opretholdes, men opnås denne mængde ikke, føres kvoten ikke tilbage til fællesskabsreserven, og producenten tildeles en kvote for den andel, som faktisk er produceret i løbet af de to år)

— at ordningen om overførsler ændres i overensstemmelse med Rauh-dommen, idet der fastsættes en mulighed for, at producenter, som har modtaget bedriften ved arv eller ved overførsel svarende til arv *efter* udløbet af den forpligtelse, arveladeren havde påtaget sig, men inden den 29. juni 1989, efter ansøgning indgivet inden for en frist på tre måneder at regne fra den 1. juli 1991 tildeles en specifik referencemængde (i gængs tale anvendes udtrykket »Slom II« om denne kategori af producenter)

— at antikumulationsreglen opretholdes.

23. Netop denne sidstnævnte regel er genstand for anmodningen til Domstolen om på ny at træffe en præjudiciel afgørelse. Ved dom af 3. december 1992 i Wehrs-sagen [14] (herefter »Wehrs-dommen«) fastslog Domstolen, at antikumulationsreglen i artikel 3a, stk. 1, andet led, var ugyldig, i det omfang den udelukkede Slom-producenter (benævnt »Slom III«-producenter), som havde overtaget en bedrift, der deltog i ikke-markedsføringsordningen i henhold til forordning nr. 1078/77, fra at få tildelt en Slom-kvote, såfremt de (der havde overtaget

13 — Forordning af 13.6.1991 om ændring af forordning (EØF) nr. 857/84 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 150, s. 35).

14 — C 264/90, Sml. I, s. 6285.

ikke-markedsføringspræmier) allerede havde opnået en kvote i henhold til de almindelige regler i forordning nr. 857/84. I dommen i Twijnstra-sagen [15] udtalte Domstolen, at artikel 3a skal fortolkes således, at det ved delvis overdragelse af en bedrift, der deltager i ikke-markedsføringsordningen, er tilladt at fordele Slom-kvoten mellem overdrageren og erhververen i forhold til det afståede areal.

24. For at efterkomme disse domme udstedte Rådet forordning (EØF) nr. 2055/93 [16], som trådte i kraft den 2. august 1993, og som endeligt ophævede antikumulationsreglen i tilfælde, hvor visse betingelser er opfyldt.

25. Lad mig til slut nævne forordning (EØF) nr. 2187/93 [17], som trådte i kraft den 8. august 1993, og som foreskriver, at der på visse betingelser gives tilbud om erstatning til visse mælkeproducenter, som midlertidigt har været forhindret i at udøve deres virksomhed, for så vidt de oprindelige fællesskabsbestemmelser faktisk ikke foreskrev tildeling af en mælkekvote til producenter, som havde indgået en ikke-markedsføringsforpligtelse.

15 — Dom af 19.5.1993, sag C-81/91, Sml. I, s. 2455.

16 — Forordning af 19.7.1993 om tildeling af en specifik referencemængde til visse producenter af mælk eller mejeriprodukter (EFT L 187, s. 8).

17 — Forordning af 22.7.1993 om tilbud om erstatning til visse producenter af mælk og mejeriprodukter, som midlertidigt har været forhindret i at udøve deres virksomhed (EFT L 196, s. 6).

26. Disse bestemmelser udgør tilsammen baggrunden for de faktiske omstændigheder i de to tvister, der ligger til grund for nærværende præjudicielle forelæggelse.

De faktiske omstændigheder

Ecroyd Ltd

27. Selskabet Ecroyd Ltd blev i 1966 erhvervet af Richard Ecroyd (som er forblevet hovedaktionær) og forskellige familieforbindelser, herunder bestyrerne af en »Children's settlement trust« (herefter »Children's settlement«), som var blevet oprettet i 1965 af Richard Ecroyd til fordel for hans børn.

28. Som forpagter drev Ecroyd Ltd ni gårde, der tilhørte Ecroyd-familien og medlemmerne af trusten.

29. I 1976 oprettede Ecroyd Ltd sammen med selskabet Fountain Farming samejet Credenhill Farming, til hvem Ecroyd Ltd fremlejede fire af de ovennævnte ni gårde; navnet på den ene af disse var Lyvers Ocle.

30. I 1980 indgav både Ecroyd Ltd og Credenhill Farming ansøgninger om deltagelse i en ikke-markedsføringsordning for de henholdsvis fem og fire gårde, som de hver især drev. I sidste ende deltog kun Credenhill Farming i en ikke-markedsføringsordning for en femårig periode løbende fra den 14. november 1980 til den 13. november 1985. Ecroyd Ltd undlod for sit vedkommende at deltage i en sådan ordning og fortsatte sin produktion af mælk fra de fem gårde, som selskabet drev som forpagter, og for hvilke selskabet i 1984 efter ansøgning havde fået tildelt en oprindelig kvote.

31. Mellem 1980 og 1984 ændredes sammensætningen i Credenhill Farming flere gange. På et tidspunkt, hvor de to resterende deltagere var Ecroyd Ltd og Richard Ecroyd, blev samejet endelig opløst den 30. september 1984 efter Richard Ecroyd's udtræden. Credenhill Farming's aktiver og aktiviteter blev overtaget af den eneste tilbageværende deltager, Ecroyd Ltd, som fortsatte driften for egen regning. I den resterende del af den femårige periode, den pågældende forpligtelse gjaldt for, producerede Ecroyd Ltd ikke mælk på de fire ejendomme. Selskabet havde ikke skriftligt indgået nogen forpligtelse i henhold til artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 1078/77 om overtagelse af den af forgængeren, Credenhill Farming, indgåede ikke-markedsføringsforpligtelse, men Ecroyd Ltd følte sig forpligtet af den af Credenhill Farming indgåede ikke-markedsføringsforpligtelse.

32. Den 18. december 1984 blev den sidste rate af ikke-markedsføringspræmien udbetalt til Credenhill Farming på grundlag af en anmodning underskrevet af Richard Ecroyd og John Ecroyd, der betegnede sig selv som »medejere, direktør og selvejer« (ministeriet var på det tidspunkt ikke blevet underrettet om opløsningen af samejet).

33. Efter udløbet af ikke-markedsføringsperioden forsøgte Ecroyd Ltd at få tildelt Slom-kvoter for den jord, som tilhørte de fire gårde, der tidligere var blevet drevet af Credenhill Farming. Ecroyd Ltd indgav to ansøgninger, hvoraf den første blev indgivet den 17. august 1989, og den anden efter afsigelsen af de ovennævnte domme i henholdsvis Spagl-, Pastätter- og Rauh-sagerne, nemlig den 14. februar 1991; disse blev afslået af ministeriet med den begrundelse, at ansøgeren allerede havde fået tildelt en oprindelig kvote i henhold til artikel 2 i forordning nr. 857/84 (for de fem gårde, som fortsat blev drevet af Ecroyd Ltd), og at ændringerne af forordning nr. 1639/91 ikke ændrede ministeriets holdning. Ministeriets afslag på tildeling af specifikke referencemængder var således navnlig baseret på antikumulationsreglen.

34. Ecroyd Ltd har for den forelæggende ret anført, at selskabet havde ret til en Slom-kvote. For det første havde selskabet faktisk deltaget i en ikke-markedsføringsordning, og ved udløbet heraf havde selskabet i medfør af 1989-reglerne fået ret til en sådan kvote. Selv om det var Credenhill Farming, der oprindeligt formelt havde indgået en forpligtelse under en ikke-markedsføringsordning, var

Ecroyd Ltd dog bundet af denne forpligtelse, da selskabet endte med at være den eneste tilbageværende deltager fra den gruppe, som havde oprettet samejet Credenhill. Der skete ikke nogen overdragelse af bedriften fra Credenhill Farming til Ecroyd Ltd, som omhandlet i artikel 6 i Rådets forordning nr. 1078/77, hvorfor det ikke var nødvendigt for Ecroyd Ltd, der overholdt ikke-markedsføringsforpligtelsens ordlyd, at underskrive en ny forpligtelse. For det andet mente Ecroyd Ltd, at ministeriets argumentation vedrørende antikumulationsreglen var uholdbar, når henses til Wehrs-dommen.

35. Ministeriet var af den opfattelse, at der den 30. september 1984 skete en overdragelse fra én »producent« [som omhandlet i artikel 5, litra a), i forordning nr. 1078/77] til en anden. Da Ecroyd Ltd ikke i overensstemmelse med artikel 6 i forordning nr. 1078/77 skriftligt havde forpligtet sig til at videreføre den af Credenhill Farming indgåede ikke-markedsføringsforpligtelse, kunne selskabet derfor ikke gøre krav på en specifik referencemængde. Såfremt Credenhill Farming og Ecroyd Ltd imidlertid skulle betragtes som en og samme »producent«, måtte det anerkendes, at Ecroyd Ltd havde handlet i strid med sin forpligtelse til ikke at producere mælk på sin bedrift, og således havde mistet retten til ikke-markedsføringspræmie, eftersom selskabet fortsatte med at producere mælk på fem gårde i løbet af ikke-markedsføringsperioden. I øvrigt kunne Domstolens ræsonnement i Wehrs-dommen ikke finde anvendelse på sagsøgeren, eftersom denne dom alene omhandlede situationen for erhververe af en ikke-markedsføringspræmie, hvilket ikke var tilfældet for Ecroyd Ltd's vedkommende.

36. På denne baggrund har High Court forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»1) Har det sagsøgte ministerium kompetence og/eller pligt til at tildele sagsøgeren en midlertidig specifik referencemængde og/eller til at behandle selskabet, som om det havde fået tildelt en specifik referencemængde

i) i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 857/84, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 764/89, og/eller

ii) som følge af Domstolens dom i sag C-264/90, Wehrs,

når

a) sagsøgeren var deltager i et sameje, der drev bedriften, og som indgik en

forpligtelse i henhold til en ikke-markedsføringsordning

I bekræftende fald: Hvornår opstod der en sådan kompetence og/eller pligt?

b) alle de øvrige deltagere i samejet var udtrådt heraf inden udløbet af ikke-markedsføringsperioden, og sagsøgeren derefter for egen regning drev den bedrift, for hvilken samejet havde indgået ikke-markedsføringsforpligtelsen

2) Såfremt spørgsmål 1) besvares med, at det sagsøgte ministerium ikke har en sådan kompetence og/eller pligt, er artikel 3a, stk. 1, i Rådets forordning nr. 857/84, som ændret ved Rådets forordning nr. 764/89, da ugyldig, for så vidt som bestemmelsen afskærer sagsøgeren fra at få tildelt en specifik referencemængde under de ovennævnte omstændigheder?

c) sagsøgeren efter de andre deltageres udtræden af samejet ikke producerede mælk på bedriften i den resterende del af gyldighedsperioden for den ikke-markedsføringsforpligtelse, samejet havde påtaget sig

3) Såfremt spørgsmål 2) besvares med, at artikel 3a, stk. 1, i Rådets forordning nr. 857/84 er ulovlig og ugyldig, for så vidt som bestemmelsen afskærer sagsøgeren fra at få tildelt en mælkekvote, har det sagsøgte ministerium da kompetence og/eller pligt til at tildele sagsøgeren en mælkekvote og/eller til at behandle sagsøgeren, som om sagsøgeren havde fået tildelt en specifik referencemængde, inden der er vedtaget yderligere fællesskabslovgivning med henblik på at afhjælpe eller tage hensyn til ugyldigheden af den pågældende regel?

d) sagsøgeren efter de andre deltageres udtræden af samejet ikke i overensstemmelse med artikel 6 i Rådets forordning nr. 1078/77 indgik en ny forpligtelse til at opfylde den af samejet indgåede ikke-markedsføringsforpligtelse

I bekræftende fald: Hvornår opstår eller opstod der en sådan kompetence og/eller pligt?

e) sagsøgeren havde modtaget en oprindelig kvote for en særskilt bedrift?

4) Såfremt ovenstående spørgsmål besvares med, at det sagsøgte ministerium havde

kompetence og/eller pligt til at tildele sagsøgeren en specifik referencemængde og/eller til at behandle sagsøgeren, som om sagsøgeren havde fået tildelt en specifik referencemængde, inden Ministerrådet udstedte nye regler, og/eller som følge af Domstolens dom i sag C-264/90, Wehrs, har sagsøgeren da som udgangspunkt et erstatningskrav mod det sagsøgte ministerium, fordi det ikke tildelte sagsøgeren en specifik referencemængde?

5) Såfremt spørgsmål 4) besvares med, at sagsøgeren har et erstatningskrav mod ministeriet, på hvilket grundlag skal et sådant krav da opgøres?«

John Ecroyd

37. Sagsøgeren i denne sag er søn af Richard Ecroyd. Som i den første sag har han gjort krav på kvoter, i hans tilfælde for gården Lyvers Ocle.

38. Lyvers Ocle, der oprindeligt var del af en ejendom, som ejedes af bestyrerne af »Children's settlement«, blev forpagtet af Ecroyd Ltd. Gården var en af de fire, som Ecroyd Ltd fremlejede til Credenhill Farming, der drev denne fra den 14. november 1980 til samejets opløsning den 30. september 1984. Fra denne dato forestod Ecroyd Ltd driften af denne gård, tillige med de tre andre, og overholdt ikkemarkedsføringsforpligtelsen indtil dennes udløb den 13. november 1985.

39. I henhold til bestemmelserne for »Children's settlement« var John Ecroyd som et af Richard Ecroyd's fire børn berettiget til en fjerdedel af trustens midler, når han fyldte 25 år, dvs. den 22. juni 1983. Bestyrerne og beneficianterne besluttede senere at fordele gårdene mellem børnene frem for at sælge dem og fordele provenuet.

40. Som led i denne aftale ønskede John Ecroyd at få overdraget Lyvers Ocle til opfyldelse af sin ret til en andel i trustens midler. Den 21. april 1987 begyndte han at producere mælk fra denne gård, som han fremlejede fra Ecroyd Ltd, med en oprindelig kvote, som sidstnævnte havde overdraget ham.

41. Den 22. december 1989 blev ejendomsretten til Lyvers Ocle overdraget til John Ecroyd af bestyrerne af »Children's settlement«. På en gang var han således ejer af ejendommen og lejer i forhold til Ecroyd Ltd. I forbindelse med denne overdragelse

måtte han betale 40 877 UKL som kompensation svarende til forskellen mellem værdien af den andel af trustens midler, han var berettiget til i henhold til fundatsen for »Children's settlement«, og værdien af den overdragne ejendom (vurderet til ca. 250 000 UKL).

42. Den 25. september 1991 indgav John Ecroyd en ansøgning om en Slom II-kvote for Lyvers Ocle, idet han betegnede sig selv som efterfølger til Credenhill Farming. Ministeriet afslog denne ansøgning med den begrundelse, at overdragelsen havde fundet sted efter den 29. juni 1989 og derfor ikke gav John Ecroyd status som »efterfølger« i henhold til bestemmelserne i forordning nr. 1639/91.

43. For den forelæggende ret har John Ecroyd gjort gældende, at han — for så vidt som han havde overtaget Lyvers Ocle ved arv eller ved overførsel svarende til arv efter udløbet af den af Credenhill Farming indgåede ikke-markedsføringsforpligtelse, men før den 29. juni 1989, og eftersom han havde indgivet sin ansøgning om en Slom-kvote inden tre måneder efter den 1. juli 1991 — i henhold til forordning nr. 1639/91 havde ret til at få tildelt en kvote for Lyvers Ocle. Han har gjort gældende, at selv om overdragelsen af ejendommen i retlig henseende først fandt sted den 22. december 1989, havde han reelt modtaget bedriften inden den i forordningen fastsatte dato.

44. Heroverfor har ministeriet anført, at sagsøgeren ikke opfyldte nogen af betingelserne for tildeling af en specifik referencemængde, som fastsat i forordning nr. 764/89 eller forordning nr. 1639/91. For det første kunne han, der ikke havde deltaget i en ordning med præmier for ikke-markedsføring, ikke gøre krav på en Slom I-kvote i medfør af disse forordninger. Desuden befandt han sig ikke i samme situation som en erhverver af præmier, der havde overtaget en overdragers ikke-markedsføringsforpligtelse. Endelig kunne han ikke få tildelt en Slom II-kvote, da ingen af betingelserne herfor var opfyldt. Dels opfyldte sagsøgeren, der først overtog bedriften den 22. december 1989, ikke den i forordning nr. 1639/91 fastsatte fristbetingelse, hvorefter bedriften skulle være overtaget ved arv før den 29. juni 1989. Dels var sagsøgerens forgængere som indehavere af ejendomsretten bestyrerne af »Children's settlement«, der ikke havde deltaget i nogen ikke-markedsføringsordning. Og endelig havde sagsøgeren ikke modtaget Lyvers Ocle ved arv, men til opfyldelse af sin ret til en andel i trustens midler.

45. High Court of Justice fandt også i denne sag, at tvisten rejste spørgsmål om fortolkningen og/eller gyldigheden af visse bestemmelser i de ovennævnte forordninger, og har derfor anmodet Domstolen om at besvare følgende spørgsmål:

»1) Har det sagsøgte ministerium kompetence og/eller pligt til at tildele sagsøgeren en midlertidig specifik reference-

mængde og/eller til at behandle ham, som om han havde fået tildelt en specifik referencemængde

i) i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 857/84, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 764/89 og Rådets forordning (EØF) nr. 1639/91, og/eller

ii) som følge af Domstolens dom i sag C-264/90, Wehrs,

når

a) sagsøgeren var beneficiant under 'Children's settlement', som bl.a. omfattede jord, og opnåede fuld ejendomsret over sin andel heri, da han fyldte 25 år i 1983

b) de pågældende ejendomme blev bortforpagtet af bestyrerne af 'Children's settlement' til H. and R. Ecroyd Ltd, som også drev dem

c) en del af ejendommene blev fremlejet til og drevet af et sameje, Credenhill Farming, som bl.a. omfattede H. and R. Ecroyd Ltd

d) Credenhill Farming påtog sig en ikke-markedsføringsforpligtelse i henhold til Rådets forordning nr. 1078/77 med hensyn til sin bedrift, dvs. de ejendomme, der blev fremlejet som nævnt ovenfor

e) alle de andre deltagere udtrådte af samejet Credenhill Farming inden udløbet af ikke-markedsføringsperioden, og den bedrift, for hvilken Credenhill Farming havde påtaget sig ikke-markedsføringsforpligtelsen, derefter blev drevet af H. and R. Ecroyd Ltd for egen regning

f) Credenhill Farming og senere H. and R. Ecroyd Ltd overholdt ikke-markedsføringsforpligtelsen, og H. and R. Ecroyd Ltd navnlig efter de andre deltageres udtræden af Credenhill Farming ikke producerede mælk på bedriften i den resterende del af gyldighedsperioden for den ikke-markedsføringsforpligtelse, samejet havde påtaget sig

g) H. and R. Ecroyd Ltd efter de andre deltageres udtræden af samejet ikke i overensstemmelse med artikel 6 i Rådets forordning nr. 1078/77 påtog sig en skriftlig forpligtelse til at opfylde den af samejet indgåede ikke-markedsføringsforpligtelse

h) H. and R. Ecroyd Ltd havde modtaget en oprindelig kvote for en særskilt bedrift

i) en af de ejendomme, der oprindelig var genstand for den af Credenhill Farming indgåede ikke-markedsføringsforpligtelse, i 1987, efter udløbet af den oprindelige ikke-markedsføringsperiode, af H. and R. Ecroyd Ltd blev fremlejet til sagsøgeren og siden er blevet drevet af denne

j) den fulde ejendomsret til den pågældende ejendom i december 1989, med respekt af H. and R. Ecroyd Ltd's forpagtningsaftale, blev overdraget til sagsøgeren af bestyrerne af 'Children's settlement' til opfyldelse af sagsøgerens rettigheder i henhold til trustens fundats

k) den omhandlede overdragelse var forbundet med, at sagsøgeren betalte en kompensation til bestyrerne, svarende til forskellen mellem værdien af sagsøgerens rettigheder over for 'Children's settlement' og værdien af den overdragne ejendom, hvorved der blev taget hensyn til, at der ikke var tildelt en specifik referencemængde i relation hertil?

I bekræftende fald: Hvornår opstod der en sådan kompetence og/eller pligt?

2) Såfremt spørgsmål 1) besvares med, at det sagsøgte ministerium ikke har en sådan kompetence eller pligt, er artikel 3a i Rådets forordning (EØF) nr. 857/84, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 764/89 og Rådets forordning (EØF) nr. 1639/91, da gyldig, for så vidt som den afskærer en sådan producent fra at få tildelt en specifik referencemængde?

3) Såfremt spørgsmål 1) nærmere besvares med, at det sagsøgte ministerium ikke har en sådan kompetence eller pligt, fordi sagsøgeren ikke opfylder betingelsen i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 1639/91, om, at han skal have modtaget bedriften inden den 29. juni 1989, er de førnævnte forordninger da gyldige, for så vidt som de udelukker producenter, der erhverver en bedrift ved arv eller på lignende måde efter den 29. juni 1989?

4) Såfremt ovenstående spørgsmål besvares med, at artikel 3a, stk. 1, i Rådets forordning nr. 857/84 med senere ændringer er ulovlig og ugyldig, for så vidt som bestemmelsen afskærer sagsøgeren fra at få tildelt en mælkekvote, har det sagsøgte ministerium da kompetence og/eller pligt til at tildele sagsøgeren en mælkekvote og/eller til at behandle ham, som om han havde fået tildelt en specifik referencemængde, inden der er vedtaget yderligere fællesskabslovgivning med henblik på at afhjælpe eller tage hensyn til ugyldigheden af den pågældende regel?

I bekræftende fald: Hvornår opstår eller opstod der en sådan kompetence og/eller pligt?

5) Såfremt ovenstående spørgsmål besvares med, at det sagsøgte ministerium havde kompetence og/eller pligt til at tildele sagsøgeren en specifik referencemængde og/eller til at behandle ham, som om han havde fået tildelt en specifik referencemængde, inden Ministerrådet udstedte nye regler, og/eller som følge af Domstolens dom i sag C-264/90, Wehrs, har sagsøgeren da som udgangspunkt et erstatningskrav mod det sagsøgte ministerium, fordi det ikke tildelte ham en specifik referencemængde?

6) Såfremt spørgsmål 5) besvares med, at sagsøgeren har et erstatningskrav mod ministeriet, på hvilket grundlag skal et sådant krav da opgøres?«

Fælles spørgsmål i de to hovedsager

46. I det væsentlige har den forelæggende ret i hver af de to tvister anmodet Domstolen om at træffe afgørelse om følgende tre punkter:

1) Havde sagsøgerne ret til Slom-kvoter enten i medfør af en korrekt fortolkning af de gældende regler eller, fordi de blokerende regler var ugyldige, når henses til Wehrs-dommen?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, havde de nationale myndigheder da pligt til at imødekomme ansøgningerne om kvoter ved ganske enkelt at følge Wehrs-dommen uden at afvente indgreb fra fællesskabslovgivers side?

3) Hvis de nationale myndigheder faktisk havde pligt til at tildele en mælkekvote efter afsigelse af Wehrs-dommen, hvorledes kan der da gøres ansvar gældende over for disse?

47. Selv om de rejste spørgsmål i hver af de to sager ligger mærkbart tæt op ad hinanden, skal jeg dog af hensyn til overskueligheden nedenfor behandle dem adskilt og i rækkefølge.

Svar på spørgsmålene i Ecroyd Ltd-sagen

Det første spørgsmål

48. *Den første del af det første spørgsmål* drejer sig om, hvorvidt sagsøgeren, Ecroyd Ltd, havde ret til en Slom-kvote i henhold til forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89.

49. Det vil erindres, at en producent for — inden for rammerne af disse regler — at kunne gøre krav på en midlertidig specifik referencemængde dels skal have deltaget i en ikke-markedsføringsordning, som indført ved forordning nr. 1078/77, dels ikke må have fået tildelt referencemængder ad anden vej. Jeg skal derfor undersøge, om disse to betingelser er opfyldt i denne sag.

50. Kan det for det første antages, at Ecroyd Ltd har deltaget i en ikke-markedsføringsordning? Formelt blev der underskrevet en sålydende forpligtelse med virkning fra den 14. november 1980, dog ikke af sagsøgeren, men af Credenhill Farming. Der må imidlertid herved tages hensyn til, at Ecroyd Ltd under ordningens løbetid blev enebestyrer af bedriften og til stadighed overholdt den tidligere indgåede forpligtelse.

51. Jeg skal indledningsvis afklare en tvivl, som sagsøgerens bemærkninger vedrørende dette punkt [18], har rejst. Det kan ikke ved Ecroyd Ltd's overtagelse af Credenhill Farming's aktiver og aktiviteter lægges til grund, at det var den samme »producent« som tidligere i den i artikel 5, litra a), i forordning nr. 1078/77 angivne forstand [19], der drev bedriften. Ganske vist kan en »producent« bestå af en gruppe personer, hvis antal svinger [20]. Således ændredes sammensætningen af Credenhill Farming flere gange

18 — Punkt 40 ff. i sagsøgerens indlæg.

19 — Hvis ordlyd er følgende:
»[Ved] producent [forstås]:
— en landbruger, fysisk eller juridisk person, hvis bedrift er beliggende på Fællesskabets område, og som er beskæftiget med kvægopdræt
en sammenslutning af fysiske eller juridiske personer, som i fællesskab inden for landbruget anvender produktionsmidler, hvorved der åbnes mulighed for fælles kvægopdræt på Fællesskabets område.«

20 — Jf. f.eks. de faktiske omstændigheder i dom af 19.3.1992, sag C-84/90, Dent, Sml. I, s. 2009.

mellem 1980 og 1984. Imidlertid var det ikke en ændring af denne karakter, som fandt sted den 30. september 1984. Ifølge sagens akter var der tale om en opløsning af Credenhill Farming, hvilket er noget ganske andet. Selv om det er korrekt, at den producent, som efterfulgte samejet, var en af de juridiske personer, der tidligere havde deltaget i dette, står det dog fast, at det efter opløsningen faktisk var en ny producent, som drev bedriften. Den »producent«, som havde indgået ikke-markedsføringsforpligtelsen, eksisterede ikke længere, da ansøgningen om tildeling af en Slom-kvote blev indgivet.

52. Tillad mig i øvrigt at pege på, at hvis man valgte at anse Ecroyd Ltd og Credenhill Farming som en og samme »producent«, ville man være nødt til at anerkende, at ikke-markedsføringsforpligtelsen ikke var blevet overholdt på bedriften, således som den er defineret i artikel 5, litra b), i forordning nr. 1078/77 [21], eftersom der fortsat fandt produktion sted fra fem gårde.

53. Selv om Ecroyd Ltd ikke kan behandles som den oprindelige »producent«, der indgik ikke-markedsføringsforpligtelsen, bør det undersøges, om selskabet i sin egenskab af »efterfølger« til den oprindelige producent, kan betragtes som en producent, der har deltaget i en ikke-markedsføringsordning.

21 — »[Ved] bedrift [forstås]: de produktionsenheder, betragtet som en helhed, der drives af producenten, og som er beliggende på Fællesskabets område.«

54. Som allerede nævnt giver artikel 6 i forordning nr. 1078/77 mulighed for, at enhver, der overtager en landbrugsbedrift, *skriftligt* kan påtage sig fortsat at opfylde de forpligtelser, som hans forgænger har indgået.

55. Den britiske regering mener, at det skal tillægges betydning, at Ecroyd Ltd ikke formelt indgik nogen sådan forpligtelse, da selskabet efterfulgte Credenhill Farming.

56. Ecroyd Ltd har i den henseende gjort gældende, at hver af deltagerne havde forpligtet sig under den af Credenhill Farming i 1980 underskrevne forpligtelse. Selskabet mente derfor, at dets individuelle underskrift på daværende tidspunkt var tilstrækkelig til at formalisere dets forpligtelse.

57. Efter min opfattelse må der især tages hensyn til, at selskabet i den resterende periode nøje overholdt den forpligtelse om ikke at markedsføre mælk eller mejeriprodukter, som dets forgænger havde indgået, trods den manglende fornyede indgåelse af forpligtelsen.

58. Men er det ikke dette, som er afgørende, når henses til det tilstræbte mål med forordning nr. 1078/77? Det bør ikke glemmes, at ikke-markedsføringspræmierne blev indført for at bremse væksten på et marked karakteriseret af store og voksende overskud. Med

henblik herpå var det hensigten at stimulere producenterne til at afstå fra at markedsføre deres produktion, idet tabet af indkomsterne ved afsætning af de pågældende produkter blev kompenseret ved tildeling af en præmie [22]. Med den i forordning nr. 1078/77 fastsatte ordning for overførsler forfølges ikke noget andet mål. Også i den sammenhæng er der i praksis tale om en aftale, som indgås mellem Fællesskabet og en producent. Sidstnævnte forpligter sig på en måde til i almenvellets interesse at samarbejde om en reduktion af en overskudsproduktion i Fællesskabet, idet han overholder den af hans forgænger indgåede forpligtelse, og Fællesskabet tildeler ham en kompenserende præmie. I den foreliggende sag har Ecroyd Ltd opfyldt sin »del af aftalen«. Det forekommer mig at være for formalistisk, hvis denne omstændighed ikke kan anerkendes, blot fordi selskabet ikke har overholdt den formelle betingelse om en *skriftlig* forpligtelse, og frem for alt forekommer det mig at være i strid med den samarbejdssystematik mellem Fællesskabet og producenterne, som blev indført for at forfølge den tilstræbte målsætning.

59. Jeg mener derfor, at Ecroyd Ltd faktisk har deltaget i en ikke-markedsføringsordning, som kan give ret til en Slomkvote.

60. For at have ret til en specifik referencemængde i medfør af artikel 3a, skal producenten imidlertid opfylde én yderligere betingelse, idet han nemlig ikke må have modtaget en referencemængde ad anden vej. I denne sag havde den producent, som havde deltaget i en ikke-markedsføringsordning for den bedrift, der var sammensat af fire gårde, ad anden vej opnået en oprindelig kvote for de fem gårde, på hvilke han uafbrudt havde produceret mælk. Ecroyd Ltd opfyldte således ikke denne anden betingelse, som var foreskrevet i de dagældende regler. Selv om antikumulationsreglen efterfølgende blev kendt ugyldig, tilkommer det naturligvis ikke ministeriet at foregribe en sådan ugyldighed, eftersom — med Domstolens ord — »enhver forordning, der er udstedt i medfør af traktaten, må formodes at være gyldig, indtil en kompetent domstol har fastslået, at den er ugyldig« [23].

61. Da Ecroyd Ltd derfor ikke opfyldte den med antikumulationsreglen fastsatte betingelse, således som denne fremgår af artikel 3a, stk. 1, andet led, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89, kunne selskabet ikke få tildelt en midlertidig specifik referencemængde på det tidspunkt, hvor det indgav sin ansøgning herom.

62. *Den anden del af det første spørgsmål* drejer sig om at afgøre, hvorvidt sagsøgeren

22 — Tredje betragtning til forordning nr. 1078/77 går i øvrigt i samme retning, idet den lyder: »Præmiebeløbene skal være af en sådan størrelsesorden, at de kan betragtes som en vis kompensation for tabet af indkomsterne ved afsætning af de pågældende produkter.«

23 — Dom af 13.2.1979, sag 101/78, Granaria, Sml. s. 623, præmis 4.

havde ret til en Slom-kvote i medfør af samme artikel 3a, stk. 1, efter afsigelsen af dommen i Wehrs-sagen.

63. I den sag, som førte frem til denne dom, havde Wehrs fået tildelt en referencemængde i medfør af forordning nr. 857/84. Han havde anmodet om en forhøjelse af denne referencemængde, fordi han før ikrafttrædelsen af forordning nr. 857/84 havde købt et landbrugsareal, for hvilket han havde videreført den omstillingsforpligtelse, den tidligere ejer havde indgået i henhold til forordning nr. 1078/77. Denne anmodning blev afslået med henvisning til antikumulationsreglen i artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89.

64. Domstolen blev anmodet om en præjudiciel afgørelse om, hvorvidt denne bestemmelse var gyldig, og udtalte:

»Den anfægtede bestemmelse er [...] i strid med princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, som de pågældende producenter kunne have til, at de forpligtelser, som de indgik forud for ikrafttrædelsen af ordningen om tillægsafgift på mælk, havde begrænsede virkninger. [... bestemmelsen er herefter] ugyldig på grund af tilsidesættelsen af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning [...].

Det forelagte spørgsmål må derfor besvares med, at artikel 3a, stk. 1, andet led, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89, er ugyldig i det omfang, den udelukker modtagere af en præmie, tildelt i henhold til forordning nr. 1078/77, fra at få tildelt en specifik referencemængde, når vedkommende har opnået en referencemængde i henhold til artikel 2 i forordning nr. 857/84« [24].

65. Kort sagt er det et åbentstående spørgsmål, om de nationale myndigheder havde pligt til at lade denne afgørelse om ugyldighed få fuld virkning *forud for* vedtagelsen af en ny retsakt til afhjælpning af denne ugyldighed. Det, som skal undersøges, er i realiteten virkningerne i forhold til de nationale myndigheder af en dom, hvorved en fællesskabsretsakt kendes ugyldig.

66. Da en forelæggelse med henblik på afgørelse om gyldigheden af en retsakt qua sin natur er knyttet til tvister vedrørende fællesskabsretsakters lovlighed, henvises der i litteraturen ofte til den nære forbindelse med annullationssøgsmålet [25].

24 — Præmis 15 og 16.

25 — Jf. f.eks. J. Mertens de Wilmars: »Annulation et appréciation de validité dans le traité CEE: convergence ou divergence?«, *Mélanges H. Kutscher*, 1981, s. 283; G. Isaac: *Droit communautaire général*, s. 296; R. Kovar i *Juris-classeurs Europe*, bind 362, punkt 10, syvende afsnit.

67. Domstolen har selv fremhævet denne forbindelse:

»Selv om traktaten ikke udtrykkeligt angiver følgerne af en ugyldighedsafgørelse i en præjudiciel sag, indeholder artikel 174 og 176 præcise regler vedrørende virkningerne af annullationen af en forordning under et direkte søgsmål. Artikel 176 bestemmer, at den institution, fra hvilken en annulleret retsakt hidrører, har pligt til at gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger. Domstolen har allerede henvist til denne regel i en præjudiciel sag i dommene af 19. oktober 1977 i [de forenede sager] 117/76 og 16/77 (Ruckdeschel og Hansa-Lagerhaus Ströh, 'Quellmehl', Sml. s. 1753) og i [de forenede sager] 124/76 og 20/77 (Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson og Providence agricole de la Champagne, 'Gritz', Sml. s. 1795)« [26].

68. Men selv om Domstolen i forbindelse med præjudicielle forelæggelser med henblik på afgørelse om gyldigheden af en retsakt foretager en prøvelse af samme type som under et annullationssøgsmål, er følgerne heraf forskellige.

69. En retsakt, som er blevet annulleret i forbindelse med et søgsmål anlagt i medfør af artikel 173, erklæres »nul et non avenu« (O.a: ugyldig) og ophæves med tilbagevirkende kraft — medmindre Domstolen under anvendelse af EF-traktatens artikel 174, stk. 2, begrænser virkningerne af dommen tidsmæssigt. Modsat gælder det under EF-traktatens artikel 177, at Domstolen, når den kommer til den konklusion, at den pågældende retsakt er retsstridig, kender for ret, at den pågældende retsakt er »invalide« (O.a: ugyldig) [27].

70. Det er korrekt, at en afgørelse om ugyldighed medfører visse virkninger, som er sammenlignelige med dem, der følger af en dom om annullation.

71. Således har de nationale domstole pligt til at tage den uanvendelighedsindsigelse til følge, som gav anledning til forelæggelsen, ved at undlade at anvende retsakten i den for dem verserende hovedsag.

72. Tilsvarende forpligter den fastslåede ugyldighed enhver anden national domstol, som i henhold til et nationalt retsmiddel, skal træffe afgørelse i samme sag [28]. Henset til de nationale domstole har sådanne afgørelser om, at en retsakt er ugyldig, i øvrigt tilbagevirkende kraft — hvilket dog ikke indebærer, at de kan sammenlignes med afgørelser om annullation: »simplement, le juge national est autorisé à donner un effet rétroactif à l'inopposabilité de l'acte qui devient inapplicable rétroactivement à la situation juridique qui fait l'objet du litige« (O.a.: de nationale domstole har blot fået beføjelse til at fastslå,

26 — Domme af 15.10.1980, sag 4/79, Providence agricole de la Champagne, Sml. s. 2823, præmis 44, sag 109/79, Maiseries de Beauce, Sml. s. 2883, præmis 44, og sag 145/79, Roquette Frères, Sml. s. 2917, præmis 51.

27 — Se i samme retning: G. Isaac og R. Kovar, jf. ovenfor.

28 — Fast retspraksis siden dom af 13.5.1981, sag 66/80, International Chemical Corporation, Sml. s. 1191, præmis 13.

at den retsakt, der bliver uanvendelig med tilbagevirkende kraft på den juridiske situation, som ligger til grund for tvisten, ikke kan påberåbes med tilbagevirkende kraft) [29] — medmindre Domstolen beslutter, at ugyldigheden alene har virkning ex nunc [30].

73. Endelig skal de nationale myndigheder, som har udstedt nationale bestemmelser på grundlag eller til gennemførelse af den retsakt, som er blev kendt ugyldig, tilbagekalde disse [31].

74. Bortset fra sidstnævnte situation står det fast, at der for så vidt angår virkningerne af en dom om ugyldighed, *for så vidt angår de nationale myndigheder*, bør sondres i forhold til virkningerne af en dom om annullation: mens virkningerne af en dom om annullation er udstrakt til at omfatte *den annullerede forordning i sig selv* derved, at denne ophæves, dvs. denne fjernes fra retsordenen, har en dom om ugyldighed primært til formål at skabe virkninger i forhold til domstolene for det tilfælde, at disse måtte blive anmodet om at anvende den pågældende forordning.

75. Man kan ganske vist tænke sig, at en afgørelse om ugyldighed fra Domstolen i sig selv er tilstrækkelig, da denne ganske enkelt ophæver den hjemmel, som var blevet lagt til grund for indførelsen af visse forpligtelser såsom betaling af afgifter [32]. I så tilfælde kan og skal de nationale myndigheder tage den præjudicielle afgørelse til følge i fuldt omfang, og som ved en dom om annullation af en fællesskabsretsakt kan de betragte denne sidstnævnte som »nul et non avenu« og som følge deraf tilbagebetale de opkrævede afgifter.

76. Imidlertid er det ikke altid tilstrækkeligt blot at fastslå, at en fællesskabsretsakt er ugyldig for at ophæve retsstridigheden af den omtvistede retsregel. For at få den således påviste retsstridighed til at forsvinde kan det være nødvendigt at foretage vanskelige ændringer eller valg mellem forskellige muligheder, for alle medlemsstaternes vedkommende, hvilke valg ikke kan overlades de enkelte nationale myndigheders frie skøn uden risiko for at forstyrre sammenhængen i det eksisterende fællesskabsretlige system. Dette var efter min opfattelse tilfældet ved afgørelsen i Wehrs-dommen om, at antikumulationsreglen er ugyldig. For at overbevise sig om rigtigheden heraf er det tilstrækkeligt at henvise til den indviklede sammenhæng mellem alle fællesskabsreglerne på området for det fælles marked for mælk og mejeriprodukter, og på de ændringer, som var nødvendige i Rådets regi i forbindelse med vedtagelsen af forordning nr. 2055/93, fordi antikumulationsreglen var blevet kendt ugyldig.

77. Hvis de nationale myndigheder skulle have foregrebet sådanne foranstaltninger efter afsigelsen af Wehrs-dommen, skulle de have set bort fra antikumulationsreglen og som konsekvens deraf have tildelt de pågældende producenter kvoter.

29 — G. Isaac, jf. ovenfor, s. 300, andet afsnit.

30 — Jf. f.eks. ovennævnte tre domme af 15.10.1980.

31 — Dom af 30.10.1975, sag 23/75, Rey Soda, Sml. s. 1279.

32 — Jf. f.eks. dom af 12.6.1980, sag 130/79, Express Dairy Foods, Sml. s. 1887, præmis 14, og af 26.4.1994, sag C-228/92, Roquettes Frères, Sml. I, s. 1445, præmis 18.

78. Det bør imidlertid holdes in mente, at de fællesskabsregler, der var indført med henblik på at bremse væksten i produktionen, fastsatte en samlet garantimængde *på fællesskabsniveau*, som efterfølgende blev opdelt på de forskellige medlemsstater, der igen opdelte den mængde, de havde fået tildelt, på deres nationale producenter. Den samlede mængde er således forskellig for hver medlemsstat, og udgør en absolut grænse, som hver medlemsstat skal respektere ved tildelingen af referencemængder.

79. De nationale myndigheder kunne derfor naturligvis ikke træffe en vilkårlig afgørelse om at tildele en referencemængde fastsat efter deres skøn.

80. Under disse omstændigheder stod flere muligheder åbne for dem. Jeg skal nævne nogle af disse: myndighederne kunne fratage alle eller en del af de producenter, som allerede havde en kvote en del af deres referencemængde for at omfordele denne til de producenter, som havde været udelukket på grund af antikumulationsreglen, eller de kunne gøre brug af artikel 4a i forordning nr. 857/84 [33], som giver medlemsstaterne ret til i en begrænset periode at tildele de referencemængder, producenterne og opkøberne ikke har udnyttet, til producenter eller opkøbere i samme område samt i givet fald i andre områder, eller de kunne »afgiftsbelægge« den nationale reserve.

81. Men på hvilket grundlag kunne myndighederne have afgjort, hvilken mængde der skulle tildeles, hvis de faktisk havde anvendt en af disse muligheder? Og selv om myndighederne havde kunnet overvinde alle disse vanskeligheder, hvorledes kunne de da være sikre på, at de handlede i overensstemmelse med de regler, som efterfølgende ville blive udstedt, og hele tiden overholdt den tilstræbte hovedmålsætning, nemlig at begrænse overskudsproduktionen? Man kan tillige forestille sig, hvilke vanskeligheder der kunne følge af de forskellige løsninger, som kunne være blevet valgt fra medlemsstat til medlemsstat.

82. Jeg kunne give yderligere eksempler, men jeg anser det for unødvendigt at dvæle ved dette punkt, eftersom det forekommer mig så klart, at de nationale myndigheder ikke på egen hånd kunne drage konsekvenserne af den ugyldighed af antikumulationsreglen, som blev fastslået i Wehrs-dommen.

83. Jeg er dog klar over, at en sådan konklusion er utilfredsstillende. Selv om Domstolen kender en bestemmelse ugyldig, kan de nationale myndigheder ikke drage konsekvenser heraf, og følgelig kan de erhvervsdrivende, som derved berøves en fordel, ikke gøre bestemmelsens ugyldighed gældende. Virkningerne af og den videre skæbne for den forordning, som er kendt ugyldig, henstår i det uvisse i alle de tilfælde, hvor en anvendelse af bestemmelsen ikke fører til sagsanlæg.

33 — Indføjet ved Rådets forordning (EØF) nr. 590/85 af 26.2.1985 om ændring af forordning (EØF) nr. 857/84 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter (EFT L 68, s. 1).

84. Der findes dog visse formildende omstændigheder. Således kan spørgsmålet om Fællesskabets ansvar inddrages. I en situation, hvor fællesskabsinstitutionerne afholder sig fra at træffe foranstaltninger til at bringe den fastslåede ugyldighed til ophør, løber de ligeledes den risiko, at deres adfærd sanktioneres ved anlæg af passivitetssøgsmål.

85. I den henseende har Domstolen gjort det muligt at imødekomme den fremsatte indsigelse, idet den har påpeget, at udstederen af forordningen, det være sig Rådet eller Kommissionen, i henhold til EF-traktatens artikel 176 har pligt til under eget ansvar at drage de konsekvenser af Domstolens dom, som er nødvendige til opfyldelse heraf.

86. Domstolen har således udtalt:

»[...] det påhviler Fællesskabets kompetente institutioner at træffe de nødvendige foranstaltninger [...]; et sådant svar trænger sig så meget desto mere på, som der findes flere muligheder for at [afhjælpe den fastslåede ugyldighed], og det tilkommer de for den fælles landbrugspolitik kompetente institutioner at vurdere de økonomiske og politiske faktorer, som et sådant valg afhænger af« [34].

Og desuden:

»Dette svar [hvorved det anerkendes, at forordningen er ugyldig] indebærer dog, at Rådet frit kan træffe alle med fællesskabsretten forenelige foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at markedet [...] kan fungere efter hensigten« [35].

87. I overensstemmelse med denne retspraksis kunne Rådet — efter afsigelsen af dommen i Wehrs-sagen og uden, at Domstolen behøvede at præcisere dette — ikke gøre andet end at vedtage en ny fællesskabsforanstaltning til afhjælpning af den fastslåede ugyldighed. Forud for udstedelsen af forordning nr. 2055/93 kunne de nationale myndigheder ikke foregribe de nærmere betingelser og begrænsninger for tildeling af de deri omhandlede kvoter.

88. Det første spørgsmål må derfor besvares med, at ministeriet, der var den kompetente myndighed, i ingen af de to situationer, som High Court har henvist til, hverken havde kompetence eller pligt til at tildele en midlertidig specifik referencemængde til sagsøgeren eller til at behandle selskabet, som om det havde fået tildelt en sådan mængde.

34 — Domme af 19.10.1977, »Quellmehl«, forenede sager 117/76 og 16/77, Ruckdeschel m.fl., Sml. s. 1753, præmis 13, og forenede sager 124/76 og 20/77, Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson og Providence agricole de la Champagne, Sml. s. 1795, præmis 28 og 29.

35 — Dom af 25.10.1978, forenede sager 103/77 og 145/77, Royal Scholten-Honig og Tunnel Refineries, Sml. s. 2037, præmis 86. I tillæg til de domme, som delvis er gengivet ovenfor, henvises i samme retning til de ovennævnte domme af 15.10.1980 og ovennævnte dom i sagen International Chemical Corporation, præmis 16.

Det andet spørgsmål

89. Dette spørgsmål, som er betinget af et benægtende svar på det første spørgsmål, drejer sig om gyldigheden af artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89.

90. Svaret på dette spørgsmål fremgår af Domstolens dom i Wehrs-sagen, hvori den antikumulationsregel, som var foreskrevet i artikel 3a, stk. 1, andet led, i forordning nr. 857/84, blev kendt ugyldig, og jeg skal derfor alene henvise til Domstolens konklusion i nævnte sag, som er gengivet under punkt 64 i nærværende forslag til afgørelse.

Det tredje spørgsmål

91. Formålet med det tredje spørgsmål er at afgøre, om de nationale myndigheder havde pligt til — forud for vedtagelsen af yderligere fællesskabsregler — at drage konsekvenser af den omstændighed, at artikel 3a, stk. 1, var ugyldig.

92. Dette punkt har jeg behandlet i forbindelse med gennemgangen af den anden del af det første spørgsmål, hvortil jeg skal henvise [36].

Det fjerde og femte spørgsmål

93. Disse spørgsmål, hvorved det ønskes oplyst, om de nationale myndigheder kan ifalde ansvar og i givet fald grundlaget for fastsættelse af et sådant ansvar, behøver jeg ikke at besvare, da det er min opfattelse, at det tredje spørgsmål skal besvares benægtende.

94. Jeg skal derfor alene anføre, at hvis der skulle foreligge et sådant ansvar, kan der alene være tale om Fællesskabets ansvar. Jeg skal endvidere nævne, at sagsøgeren i denne sag i 1992 anlagde en erstatningssag mod Fællesskabet, som stadig verserer for Retten i Første Instans [37].

36 — Nærværende forslag til afgørelse, punkt 62 ff.

37 — Jf. punkt 56 i Kommissionens indlæg.

Svar på spørgsmålene i John Ecroyd-sagen

Det første spørgsmål

95. Med *den første del af det første spørgsmål* ønsker High Court oplyst, om sagsøgeren, John Ecroyd, havde ret til en Slom II-kvote i medfør af forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89 og forordning nr. 1639/91.

96. Jeg skal indledningsvis anføre, at sagsøgeren ikke i henhold til artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, alene som ændret ved forordning nr. 764/89, kunne gøre krav på tildeling af en specifik referencemængde. I henhold til denne bestemmelse havde kun to kategorier af producenter ret hertil: nemlig de, som havde påtaget sig en ikkemarkedsføringsforpligtelse, og de, som havde overtaget bedriften fra oprindelige rettighedshavere i løbet af ikkemarkedsføringsperioden, og samtidig var indtrådt i denne forpligtelse. Sagsøgeren havde i 1987 alene efter at have fremlejet Lyvers Ocle af Ecroyd Ltd påbegyndt en produktion derfra efter udløbet af ikkemarkedsføringsperioden. Han faldt derfor ikke inden for det personelle anvendelsesområde for de dagældende bestemmelser.

97. Kunne sagsøgeren trods dette mene, at hans situation skulle bedømmes anderledes efter den skete ændring af forordning nr. 857/84 ved forordning nr. 1639/91, der primært blev udstedt som følge af Rauh-dommen?

98. Artikel 3a, stk. 1, sidste afsnit, andet led, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 1639/91, bestemmer, at producenter, som har overtaget bedriften *ved arv eller ved overførsel svarende til arv* efter udløbet af den forpligtelse, arveladeren havde påtaget sig i henhold til forordning nr. 1078/77, men inden den 29. juni 1989, midlertidigt efter ansøgning indgivet inden for en frist på tre måneder at regne fra den 1. juli 1991 tildeles en specifik referencemængde på de i litra a), b) og d) fastsatte betingelser.

99. I den foreliggende sag har sagsøgeren ganske vist indgivet sin ansøgning rettidigt (den 25.9.1991). Men kan det lægges til grund, at han har modtaget bedriften før den 29. juni 1989 ved arv eller ved overførsel svarende til arv fra en overdrager, som havde påtaget sig og overholdt en ikkemarkedsføringsforpligtelse?

100. Udtrykket »ved arv eller ved overførsel svarende til arv« blev behandlet af

Domstolen i dom af 22. oktober 1991 i Von Deetzen-sagen:

»Begrebet 'på anden måde, der kan sidestilles med arv' skal fortolkes således, at det — uafhængigt af den retlige udformning — omfatter enhver overdragelse, der medfører virkninger, der kan sammenlignes med virkningerne af en overgang ved arv. Begrebet omfatter derfor navnlig dispositioner mellem en producent og hans formodede arving vedrørende den pågældende bedrift, *såfremt den pågældende disposition er udformet på en sådan måde, at den ifølge sit formål og indhold i første række tager sigte på, at den formodede arving kan fortsætte med at drive bedriften, og ikke på, at arveladeren realiserer bedriftens handelsværdi.*

Det følger heraf, at såvel indskydelse af bedriften i et interessentskab, hvori indehaveren af den særlige referencemængde er deltager, som det forhold i tysk ret, at sidstnævntes interessentskabsandel tilfalder de øvrige deltagere, såfremt han afgår ved døden eller i øvrigt træder ud af selskabet, samt at bedriften bortforpagtes til den formodede arving efter indehaveren af den særlige referencemængde, kan være omfattet af definitionen på 'på anden måde, der kan sidestilles med arv', *såfremt betingelserne i den aftale, der ligger til grund for den pågældende retshandel, er udfærdiget på en sådan måde, at den formodede arving stilles bedre end en erhvervsdrivende, der overtager en tilsvarende bedrift på markedsvilkår.*

Inden for rammerne af samarbejdet mellem den nationale ret og Domstolen påhviler det ifølge EØF-traktatens artikel 177 den nationale ret at fastslå, om de betingelser, der er redegjort for ovenfor, er opfyldt i de situationer, der er omtalt i det præjudicielle spørgsmål; den nationale ret skal herved tage hensyn til alle de faktiske og retlige omstændigheder, der har betydning for den pågældende retshandel« [38].

101. I lyset af denne retspraksis og navnlig det sidste af de ovenfor gengivne afsnit og trods de drøftelser, som dette punkt foranledigede under retsmødet, mener jeg ikke, at det tilkommer Domstolen at udtale sig om, hvorvidt den transaktion, som førte til, at sagsøgeren blev ejer af den omtvistede bedrift, udgør arv eller en retshandel, der kan sidestilles dermed. Det tilkommer den forelæggende ret at afgøre dette spørgsmål under henvisning til de kriterier, som blev opstillet i dommen af 22. oktober 1991 i Von Deetzen-sagen.

102. I den henseende skal jeg indledningsvis blot anføre, at den omstændighed, at John Ecroyd i 1983 som 25-årig fik ret til en andel i »Children's settlement«, ikke kan betragtes som arv eller en retshandel, der kan sidestilles dermed. På det tidspunkt var sagsøgeren blot indehaver af en ret til at modtage en vis andel af trustens midler, men endnu ikke af nogen individualiseret eller identificeret del. I forbindelse med fordelingen blandt beneficianterne kunne flere løsninger komme i

38 — Sag C-44/89, Sml. I, s. 5119, præmis 38, 39 og 40, min fremhævelse.

betragtning [39]. Senere, i 1987, påbegyndte han en produktion fra Lyvers Ocle, men udelukkende i kraft af, at han havde fremlejet gården fra Ecroyd Ltd, der selv havde lejet gården fra »Children's settlement«. En sådan status kan heller ikke sammenlignes med en arvings stilling.

103. Faktisk blev sagsøgeren først i 1989 indehaver af ejendomsretten til Lyvers Ocle.

104. Man kan ganske vist ikke anse den retshandel, hvorved John Ecroyd blev ejer, for en almindelig handelsmæssig transaktion, da sagsøgeren kun betalte en sum svarende til 15% af værdien, hvilket udgjorde forskellen mellem værdien af hans andel af »Children's settlement«, og værdien af det overdragne gode. Det kan i den sammenhæng ikke udelukkes, at der var tale om arv, idet det er korrekt — som bemærket af Domstolen med al tydelighed — at »[...] betingelserne i den aftale, der ligger til grund for den pågældende retshandel, er udfærdiget på en sådan måde, at den formodede arving stilles bedre end en erhvervsdrivende, der overtager en tilsvarende bedrift på markedsvilkår«.

105. I mine øjne er diskussionen vedrørende dette punkt imidlertid om ikke teoretisk så i hvert fald irrelevant. Enten anses John Ecroyd for ikke at have erhvervet Lyvers Ocle ved arv eller ved overførsel svarende til arv, og i så fald kunne han ikke gøre krav på en Slom II-kvote, eller også anses overførslen af ejendommen til ham faktisk for at udgøre arv eller en retshandel, der kan sidestilles dermed, men i så fald fandt dette sted den 22. december 1989, dvs. efter den i reglerne fastsatte skæringsdato den 29. juni 1989, hvorefter der ikke længere bestod nogen ret til at anmode om en midlertidig tildeling for en arving af en bedrift, for hvilken der tidligere var indgået en ikke-markedsføringsforpligtelse.

106. Det er derfor min opfattelse, at sagsøgeren ikke havde ret til en specifik referencemængde i medfør af artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 1639/91.

107. Med *den anden del af det første spørgsmål* ønsker den forelæggende ret oplyst, om der kunne udledes en sådan ret til en specifik referencemængde af dommen i Wehrs-sagen.

108. Selv om sagsøgerens situation i denne sag muligvis kunne være påvirket af, at antikumulationsreglen blev kendt ugyldig ved denne dom, mener jeg ud fra de grunde, som jeg har anført i relation til Ecroyd Ltd-sagen,

39 — Under retsmødet blev det erkendt, at »bestyrerne« f.eks. kunne sælge trustens ejendom for derefter at fordele salgsprovenuet. »Bestyrerne« kunne ikke efterkomme John Ecroyd's ønske om at få overdraget Lyvers Ocle. Som det blev erkendt af sagsøgerens advokat under retsmødet, besad han på daværende tidspunkt kun en »formodet rettighed«.

ikke, at denne ugyldighed kunne indebære nogen som helst forpligtelser for de nationale myndigheder. For så vidt det er nødvendigt, skal jeg derfor henvise til min konklusion vedrørende den anden del af det første spørgsmål i Ecroyd Ltd-sagen [40].

Det andet og tredje spørgsmål

109. Med disse spørgsmål ønsker High Court oplyst, om artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89 og nr. 1639/91, er gyldig, i det omfang bestemmelsen ikke tillader, at der tildeles specifikke referencemængder til producenter, som har modtaget en bedrift ved arv eller ved overførsel svarende til arv efter den 29. juni 1989. Det bemærkes, at disse spørgsmål kun har interesse, såfremt den forelæggende ret under anvendelse af de kriterier, som blev opstillet i Domstolens dom af 22. oktober 1991 i Von Deetzen-sagen, måtte konkludere, at sagsøgeren modtog Lyvers Ocle ved arv eller overførsel svarende til arv.

110. Som anført af generaladvokat Mischo i hans forslag til afgørelse i Rauh-sagen skal der i forbindelse med arv eller en retshandel, der kan sidestilles dermed, tages hensyn til den almindelige grundsætning, at arvingen indtræder i arveladerens retsstilling og overtager hans samlede formue [41]. Men denne arving kan kun overtage denne arv i sin helhed, og ikke gøre krav på flere rettigheder end Slom I-producenten, dvs. arveladeren, besad.

111. Som bekendt var der også i artikel 3a, stk. 1, i den affattelse, som fremgår af forordning nr. 764/89, fastsat en skæringsdato for Slom I-producenters indgivelse af ansøgninger om midlertidige specifikke referencemængder: disse skulle være indgivet mellem den 29. marts 1989 og den 29. juni 1989.

112. Det er derfor fuldstændig konsekvent, når forordning nr. 1639/89 alene omhandlede situationen for Slom II-producenter, som havde modtaget en bedrift fra en overdragende Slom I-producent før den 29. juni 1989. I denne sammenhæng besidder disse samme potentielle ret til en referencemængde, som arveladeren. Som fremhævet i sidste punktum af første betragtning til forordning nr. 1639/89, »[...] bør producenter, der har overtaget mælkeproduktionsbedrifter ved arv eller ved overførsel svarende til arv, og som ikke har indgivet ansøgning mellem den 29. marts og den 29. juni 1989, eller hvis ansøgning er blevet afslået, have mulighed for at indgive ansøgning eller forny deres ansøgning«. Hvis man derimod tillagde producenter, der havde arvet efter den 29. juni 1989, ret til specifikke referencemængder, ville disse have opnået en ret, som arveladeren ikke besad, og som derfor ikke var blevet

40 — Punkt 62 ff.

41 — Punkt 30-33.

overført til dem. Slom II-producenter, som arver efter den 29. juni 1989, kan derfor ikke have ret til en referencemængde, medmindre denne indgik i arven, eller med andre ord kun i det tilfælde, at overdrageren, dvs. Slom I-producenten, havde indgivet ansøgning rettidigt, nemlig mellem den 29. marts 1989 og den 29. juni 1989.

113. Jeg skal endvidere anføre, at den nye affattelse af artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 1639/89 stemmer overens med Rauhdommen, der var den primære årsag hertil. Domstolen fandt således, at denne artikel i affattelsen i forordning nr. 857/84, ikke kunne fortolkes »[...] således, at den ikke åbner mulighed for, at arvingen eller successoren *på linje med producenten* selv kan få tildelt en særlig referencemængde på de i bestemmelsen opstillede betingelser« [42], og fastslog derefter, at »[...] artikel 3a [derimod bør] fortolkes således, at de omhandlede 'producenter' ud over indehavere af landbrugsvirksomheder, der selv har påtaget sig en forpligtelse i henhold til forordning nr. 1078/77, også omfatter dem, som efter udløbet af den af indehaveren indgåede forpligtelse har overtaget bedriften ved arv eller på lignende måde« [43].

114. Jeg finder derfor, at gennemgangen af artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89 og nr. 1639/91, intet har frembragt, der kan rejse tvivl om bestemmelsens gyldighed, for så vidt bestemmelsen udelukker producenter, som har erhvervet en bedrift ved arv eller ved overførsel svarende til arv efter den 29. juni 1989.

Det fjerde, femte og sjette spørgsmål

115. Henset til mit forslag til besvarelse af de tre første spørgsmål er det ufornødent at besvare det fjerde, femte og sjette spørgsmål.

V — Forslag til afgørelse

116. Af de ovenfor anførte grunde skal jeg foreslå, at de forelagte præjudicielle spørgsmål besvares som følger:

42 — Præmis 19.

43 — Præmis 23.

I Ecroyd Ltd-sagen:

»1) I et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede har den kompetente nationale myndighed hverken kompetence eller pligt til at tildele en midlertidig specifik referencemængde til sagsøgeren eller til at behandle ham, som om han havde fået tildelt en specifik referencemængde, hverken i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 764/89, eller efter den af Domstolen afsagte dom af 3. december 1992 i Wehrs-sagen (sag C-264/90).

2) Artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89, er i det omfang, der er fastslået i Wehrs-dommen, ugyldig.

3) Den kompetente nationale myndighed kunne ikke på egen hånd drage konsekvenser af Wehrs-dommen, førend der var indført nye fællesskabsbestemmelser med henblik på at afhjælpe den konstaterede ugyldighed.

4) I betragtning af svaret på det tredje spørgsmål er det ufornødent at besvare det fjerde og femte spørgsmål.«

I John Ecroyd-sagen:

»1) I et tilfælde som det i hovedsagen foreliggende har den kompetente nationale myndighed hverken kompetence eller pligt til at tildele sagsøgeren en midlertidig specifik referencemængde eller til at behandle ham, som om han havde fået tildelt en specifik referencemængde, hverken i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 857/84 af 31. marts 1984 om almindelige regler for anvendelsen

af den i artikel 5c i forordning (EØF) nr. 804/68 omhandlede afgift på mælk og mejeriprodukter, som ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 764/89 og nr. 1639/91, eller efter Domstolens dom af 3. december 1992 i Wehrs-sagen (sag C-264/90).

2) Gennemgangen af artikel 3a, stk. 1, i forordning nr. 857/84, som ændret ved forordning nr. 764/89 og nr. 1639/91, har intet frembragt, der kan rejse tvivl om dens gyldighed, for så vidt den udelukker producenter, der har erhvervet en bedrift ved arv eller overførsel svarende til arv efter den 29. juni 1989.

3) I betragtning af de angivne svar er det ufornødent at besvare det fjerde, femte og sjette spørgsmål.«